

Munkatársak: Kulin Kitti, Drávavölgyi Péter, Nagy Norbert technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

190. Geresdlak, Hosszú-hát
(KÖH 68641)

(Baranya megye) U, B

2009. szeptember 29. és október 2. között elvégeztük a megelőző feltárást a Horvát Tranzit gázvezeték nyomvonalára eső, HT-75 jelű régészeti lelőhelyen, a 021/14 hrsz. ingatlanon. A teljes kutatott terület 608 m², a feltárt terület 281 m² volt.

A lelőhely Geresdlak határában, a Maráza-csatornától Ny-ra húzódó domboldalon található. A teljes kijelölt területen a régészeti jelenségek szórtan mutatkoztak. A K-i részen néhány nagyobb középső neolitik (DVK) gödröt, a többi részen főleg késő bronzkori gödröket és cölöphelyeket találtunk, amelyekből változó mennyiségű leletanyag került elő, főleg kerámia. Összesen 14 objektumot tártunk fel: 12 gödröt (2 neolitik, 8 bronzkori, 2 őskori), 2 őskori cölöphelyet.

A leletek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatárs: Nagy Norbert technikus. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

191. Geresdlak, Rácgeresd-völgy
(KÖH 68583)

(Baranya megye) B, LT, A

2009. november 5–30. között elvégeztük a megelőző feltárást a Horvát Tranzit gázvezeték nyomvonalára eső, HT-73 jelű régészeti lelőhelyen, a 04/57–62 hrsz. ingatlanokon. A teljes kutatott terület 1272 m², a feltárt 999 m² volt.

A lelőhely Geresdlak határában, a Rácgeresd-völgytől K-re húzódó dombháton és a domboldal felső részén található. A humuszréteg sekély, különösen a domboldalakon, a jelenségek felső részét több esetben megbolygatta a mélyszántás. A területen sűrűn jelentek meg az objektumok. A kutatott területen egy avar kori település maradványait figyeltük meg: kisméretű négyszögletes földbe mélyített házakat, sarkukban általában téglalap alakú köves tűzhellyel. A házak között kisebb-nagyobb gödrök, cölöphelyek árkok, külső kemencék munkagödörrel kerültek elő. Néha a már felhagyott ház falába vájták bele a kemencét és a házat használták munkagödörként. A leletanyag főleg kerámia, többségében durva házikerámia, kevés állatcsont, néhány orsógomb. A lelőhely K-i és középső részén az avar jelenségek között és alatt késő bronzkori gödröket tártunk fel. Jellemző a nagyméretű, mély,

méhkas alakú gödör, nagy mennyiségű leletanyaggal. A lelőhely Ny-i részén az avar jelenségek mellett kelta gödrök kerültek elő.

Összesen 87 objektumot tártunk fel, 40 gödröt (10 bronzkori, 1 őskori, 7 kelta, 13 avar, 9 bizonytalan korú), 18 cölöphelyet (12 avar, 6 bizonytalan korú), 7 árkot (1 kelta, 2 avar, 4 bizonytalan korú), 7 tűzhelyet (1 bronzkori, 6 avar), 8 avar házat, 7 avar sütőkemencét.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Kulin Kitti, Drávavölgyi Péter, Nagy Norbert technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

192. Geresdlak, Szabad-földek
(KÖH 68543)

(Baranya megye) U, B, Ró

2009. augusztus 28. és szeptember 16. között megelőző feltárást végeztünk a Horvát Tranzit gázvezeték HT-74 jelű régészeti lelőhelyén, a 04/42 hrsz. ingatlanon. A kutatott terület 836 m², a feltárt terület 667 m² volt.

A kutatás a lelőhely tengelyében történt. Az ÉK-i domboldalon és a dombtetőn egyenletes sűrűséggel mutatkoztak a régészeti jelenségek foltjai, a domboldalon vörösesbarna, a dombtetőn sárga altalajban. A lelőhely DNy-i részén, a domb ellenkező oldalán a lelőhely intenzitása jelentősen nőtt. Az objektumok összefüggő felületet alkottak, több kemence foltja is kirajzolódott. Ezenkívül a domb alján felhalmozódott eróziós réteg is nagy mennyiségű leletanyagot tartalmazott. Összesen 77 objektumot tártunk fel: 40 gödröt (8 bronzkori, 1 őskori, 25 római, 6 bizonytalan korú), 3 gödörbokrot (1 neolitik, 1 bronzkori, 1 római), 20 cölöphelyet (16 római, 4 bizonytalan korú), 2 árkot (1 őskori, 1 bizonytalan korú), 8 sütőkemencét (1 bronzkori, 7 római), 1 római edényégető kemencét, 1 római házat, 2 bizonytalan korú sírt.

A lelőhely teljes területén elszórtan a középső bronzkori mészbetétes edények népéhez köthető jelenségek kerültek elő. A dombtetőn egy nagyméretű neolitik (lengyeli kultúra) gödörbokrot tártunk fel. Ezenkívül a legnagyobb mennyiségben római kori objektumok kerültek elő a lelőhely teljes területén, némelyik gödörben állatvázakkal, egyikben három kutya vázával. A római kori objektumok sűrűsége a DNy-i részen jelentősen megnőtt. A sütőkemencék nagy része és egy pillérrel alátámasztott rostélyú edényégető kemence ezen a részen került elő. A kemencék és a munkagödörök kevés leletanyagot tartalmaztak, főleg téglát, kevés állatcsontot. A kemencéket nem újították meg. A domb DNy-i alján egymás sarkát érintve két melléklet nélküli Ny-K-i tájolású nyújtott vázas sír került elő.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges

feldolgozás után a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Drávavölgyi Péter, Lampért Kirill, Nagy Norbert technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

193. Gerjen határa

(Tolna megye) Ő, B, N, A, Á, Kö

2009 folyamán topográfiai munkálatokhoz kapcsolódóan több alkalommal végeztünk terepbejárást Gerjen határában, ahol a következő, eddig ismeretlen lelőhelyeket találtuk.

Jegyző-dűlő (KÖH 74741): Az Ótemetőtől ÉK-re, egy valamikori kisebb meder partján lévő magaslaton, annak K-i felén egy kb. 50×50 m-es területről, a középkori faluhely szomszédságában, eléggé szórványosan jelentkező Árpád-kori kerámiát gyűjtöttünk.

Kengyeles 1. (KÖH 74729): A hajtúkanyart leíró Solymos-ér Ny-i partján lévő kisebb kiemelkedés patak felőli oldalán, egy kb. 30×30 m-es területen az ülepedett szántásban kisebb mennyiségű (világosszürke) avar kerámiát gyűjtöttünk.

Kengyeles 2. (KÖH 74731): Az előző lelőhely közelében, egy valamikori meanderes ág „ölelésében” lévő kisebb dombháton, egy megközelítőleg 100×50 m-es területről nagyobb mennyiségű bronzkori kerámiát sikerült gyűjteni. A lelőhely középső harmadában az igen sok építési törmelék és modern szemét egy 19–20. századi tanya épületére utal.

Legelőre-dűlő (KÖH 74735): Az Ófalutól mintegy 500 m-re É-ra, a tehenészetől Ny-ra lévő dombvonulaton, kb. 250×200 m nagyságú területen a szántásban váltakozó intenzitású lelőhely van, ahol kevés őskori kerámia mellett főként avar és néhány középkori cserépdarabot sikerült gyűjteni.

Ótemető (KÖH 74745): Az Ófalunak nevezett résztől mintegy 1,5 km-re É-ra lévő, erdő borította kisebb kiemelkedésen és a tőle Ny-ra, É-ra lévő szántásban található a tipikusan 15–16. századi kerámiaanyaggal nagyon intenzíven jelentkező, kb. 100×50 m nagyságú középkori faluhely. Megtalálása óta több alkalommal is végeztünk szisztematikus (detektoros) kutatást a szántott részeken, aminek eredményeként a szokásos fémlelet (pl. gyűrű, gyűszű, ólomplomba, puszkagolyó stb.) mellett egy 16. sz. végi dénárleletből származó tucatnyi érme került elő. Az írott források alapján feltételezhető, hogy a lelőhely a középkori Vetlár/Vetle nevű falu. A valamelyest árvízmentes területen a 19. sz. közepén (bár egyes források szerint már a középkor kései századaiban is) az Ófalu (középkori Gerjen) temetőjét létesítették, amelyet a 20. sz. derekán hagytak fel (innen az elnevezés). Így fákkal, bokrokkal sűrűn benőtt határrész lett, ahol a sírhelyeket jórészt feldúlták, a síremlékeket ledöntötték, összetörték, elhordták. Csúpan néhány, a 19–20. sz. fordulójáról származó sírkő és

négy-öt, igen rossz állapotú kopjafa árulkodik a temető egykori jellegéről.

Széles-dűlő (KÖH 74739): Az Ótemetőhöz D-ről vezető ÉNy–DK irányú földút Ny-i oldalán, az úthoz közelebb lévő nagyfeszültségű távvezeték alatt lévő É–D irányú dombháton a boronált, esőverte szántásban viszonylag intenzíven jelentkező, kb. 200×100 m-es lelőhelyen kevés őskori kerámia mellett jelentősebb mennyiségű római, ill. avar cseréptöredéket és egy kevés középkori leletet gyűjtöttünk.

Tekermónai-dűlő (KÖH 74737): A gerjeni műút D-i oldalán lévő határrészen, egy valamikori mederpart kiemelkedésén kb. 100×100 m-es területen a szántásban, ideális körülmények között avar és Árpád-kori kerámiát gyűjtöttünk.

CZÖVEK ATTILA

194. Gérce, Újtelep

(KÖH 43582)

(Vas megye) Á

2009. október 5–9. között 500 m² összterületű próbafeltárást végeztünk a 847/23 hrsz. területen. Az árkokat a leendő út Ny-i oldalán tűztük ki 1,5 m szélességben, mintegy 340 m hosszúságban. Az út nyomvonala ívelten kanyarodik, és két kisebb kiemelkedésen fut keresztül. Az É-i oldalon közvetlenül a Sárvár–Gérce műút mellett nyitott kutatóárkok az É-i kiemelkedésen húzódtak, bennük mintegy 0,4–0,8 m mélységben, a humusz alatt kőzetre bukkantunk. A délebbi kiemelkedésen keresztül húzott szondákban a vékony humuszréteg (0,3–0,4 m) alatt sárga agyag altalaj jelentkezett. Ezekben az árkokban régészeti jelenségek kerültek elő. A település-objektumok (gödör, árok, cölöplyuk) a belőlük előkerült leletanyag alapján az Árpád-korra, a Kr. u. 12–13. századra keltezhetőek.

A próbafeltárást 2009. október 26. és november 6. között folytattuk, további 400 m²-en. A lelőhelyen összesen 10 régészeti jelenséget tártunk fel. A leletanyag egyértelműen az Árpád-korra, a 12–13. századra keltezi a lelőhelyet.

Munkatársak: Farkas Csilla, régész, Isztin Gyula geodéta, Hekli Hajnalka régésztechnikus, Bódi Tamás, Czöndör János, Kovács Péter, Pulay Dezső, Szanyi Lajos.

KISS PÉTER

195. Gödöllő, Thegze Lajos utca

(KÖH 26005)

(Pest megye) Sza

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága 2009 májusában áruházzal építését megelőző próbafeltárást végzett a 6270/22–23 hrsz. ingatlanokon. A terület ismert régészeti lelőhely: MRT 13/3 (kézirat), Háti-dűlő, Gödöllő 33. lh.

A kutatóárkok 1313 m² területet érintettek. Az előkerült 45 régészeti objektum szarmata kori gödör és házrészlet. A régészeti lelőhelyet lehatároltuk az érintett